

Interview Dianne Nijland

'De VeluweAlliantie is als het ware een moderne Veluwse meent'

tekst Ria Dubbeldam, foto Hans Dijkstra/gaw.nl

Een bont gezelschap van veertig partijen, de VeluweAlliantie, vindt elkaar in een gedeelde ambitie, droom en horizon. Het streven is een goede balans tussen natuur en duurzame recreatie. 'Hoe krijg je dat voor elkaar?', vragen we Dianne Nijland, programmamanager Veluwe op 1.

Rugzakje op en een thermosflesje zelfgemaakte vlierbloesemlimonade voor onderweg. Dagelijks wandelt Dianne Nijland een rondje van ruim 5 kilometer. Het liefst 's morgens vroeg als ze weinig mensen tegenkomt. 'Dan vind ik de rust om mijn gedachten te laten stromen. Je wordt er creatiever van.' Deze maandagochtendwandeling – wat later dan gebruikelijk – voert vanuit Rhenen langs de Nederrijn en vervolgens over de rand van de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug. Al snel worden we vriendelijk begroet door een tegemoetkomende wandelaar. 'Kijk, daar word ik al helemaal vrolijk van', reageert Dianne. We passeren de vlierstruiken waar ze een paar dagen geleden de bloesem voor de siroop heeft geplukt.

Heb je eigenlijk Veluwse roots?

'Ik zeg tegen mensen van de Veluwe: "Ik ben jullie buurvrouw en kijk vanaf de Heuvelrug naar de Veluwe. Een rechtstreekse link met de Veluwe heb ik ook. Ik ben geboren in Apeldoorn en net zo oud als de Apenheul. De verloskundige die mijn moeder heeft helpen bevallen, heeft een week later een aap geholpen. Een half jaar na mijn geboorte verhuisden we. Mijn vader werkte bij radiozendstation Radio Kootwijk, maar werd directeur van It Grutte Ear, het satellietgrondschotelstation in Friesland.

Als ik een favoriete plek op de Veluwe moet noemen, blijf ik bij Radio Kootwijk. De omgeving en het gebouw zijn erg mooi, maar de plek heeft vooral grote emotionele waarde. Toen mijn vader ernstig ziek werd, hebben we Staatsbosbeheer benaderd voor een excursie. Er is speciaal voor mijn vader, mijn broer en mij een excursie op maat gemaakt; zo was mijn vader ook weer in zijn oude gebouw.'

Waar komt je interesse voor natuur vandaan?

'Van mijn moeder. De soortnamen van planten weet ik door haar. Nu ben ik af en toe net mijn moeder, die de plantjes aanwijst.

In Den Haag zat ik op de middelbare school, op Sorghvliet waar Amalia ook naartoe ging. De verwachting was dat de meisjes naar Leiden zouden gaan om talen of rechten te studeren en de jongens naar Delft voor een technische studie. Ik vond zowel de alfa- als de bètakant interessant en wilde daartussen niet kiezen. In Wageningen combineer je beide kanten. Ook wilde ik niet per se in de Randstad blijven. Wageningen paste wel bij mij: groen en internationaal. Ik ben er bosbouw gaan studeren.'

Je bent nu bijna twee jaar programmamanager Veluwe op 1. Hoe ben je op die plek gekomen?

'Veluwe op 1 is een netwerksamenwerking van Veluwse gemeenten, provincie Gelderland, grondeigenaren en organisaties uit horeca, toerisme, landbouw en dergelijke. Samen noemen ze zich de VeluweAlliantie. Leuk dat ik werd benaderd. Ik ben gedetacheerd vanuit P2, een organisatie voor duurzame ontwikkeling, maar eerder was ik directeur van de Vereniging van Bos- en Natuurterrein Eigenaren. Een aantal Veluwse partijen kende ik dus al goed.'

Is het niet ingewikkeld om met zoveel partijen samen te werken, die ook nog eens verschillende belangen hebben? Een recreatieondernemer wil wat anders dan een natuurbeheerder of een gemeente.

'Dat is zo, maar dat vind ik juist leuk. De essentie van de samenwerking is een goede balans tussen natuur en duurzame recreatie. Vorige week tijdens een bijeenkomst van de 21 gemeenten, zei een van de wethouders nog over de alliantie: "Deze neutrale plek waar alle partijen bij elkaar komen, is koesterwaardig". Het is echt een bijzondere samenwerking. Het is een mooi voorbeeld van wat Thijs Lijster in zijn boek *Wat we gemeen hebben* schrijft over nieuwe vormen van meenten. Meenten zijn gedeelde bronnen waar iedereen gebruik van kan maken zonder dat ze iemands bezit zijn. Vroeger waren dat bossen, heiden of velden. Op de Veluwe werden deze bronnen, afhankelijk van de plek, ook maatschappen, merken en buurten genoemd. Alle partijen willen er iets en samen moeten ze eruit komen (pagina 40, red.). Het mooie van het meent-denken is het duurzaam willen benutten van het 'gemene'. Heel praktisch, precies wat ons netwerk ook doet. We hebben veel partijen, veel vrijheid en een eigen budget door eigen inbreng, provinciale gelden en een overheidsbijdrage via de Regio Deal Veerkrachtig Veluwe.'

Je zegt dat er veel vrijheid is, maar hoe vinden de partijen elkaar dan?

‘In de VeluweAgenda 2030, de gedeelde ambitie, droom en horizon waar we naartoe willen. Bij de agenda hoort een uitvoeringsprogramma, dat elke drie jaar opnieuw wordt vastgesteld en waarin concrete projecten worden benoemd. Het programma waarvoor ik verantwoordelijk ben, loopt tot eind dit jaar.’

Hoe ligt de balans in de VeluweAgenda tussen ecologie en economie? Tot nog toe leek de weegschaal door te slaan naar economie. Verschuift de uitvoering met jou als programmanager meer naar ecologie?

[Lachend] ‘Mijn achtergrond geeft wellicht sneller vertrouwen bij de grondeigenaren, maar ik ben toch vooral gekozen, omdat ik mensen en partijen kan verbinden. Ik ben neutraal en stuur niet op de koers. Dat moeten de partijen doen. Mijn VeluweTeam is daarin ondersteunend.

Het klopt wel dat de balans iets verschuift. De samenwerking is in 2017 ontstaan nadat het Veluws Bureau voor Toerisme (VBT) werd opgeheven en de gemeenten zeiden: “Wij kunnen toerisme- en recreatiebeleid niet in ons eentje doen. De uitdagingen zijn gemeentegrens overstijgend.” De samenwerking is dus in eerste instantie vanuit recreatie en toerisme opgepakt. In de eerste VeluweAgenda waren die dan ook leidend. Tot toenmalig gedeputeerde Bea Schouten aangaf dat natuur de belangrijkste onderlegger is. De nieuwe agenda, VeluweAgenda2030, kreeg als focus een goede balans tussen natuurbehoud en -herstel en duurzame recreatie en toerisme. Iedereen is ervan doordrongen dat natuur het stamkapitaal is. Mensen komen naar de Veluwe vanwege de natuur.’

Hoe wordt die balans tussen economie en ecologie bewaakt?

‘De provincie zet de laatste jaren in op recreatiezoning. De VeluweAlliantie heeft daarover meegedacht en steunt die aanpak. Dat doen we met bestemmingsmanagement om de toeristenstroom in goede banen te leiden, zodat kwetsbare natuur wordt ontzien. Wij proberen mensen te verleiden de flanken van de Veluwe te bezoeken, bijvoorbeeld de IJsselvallei en de Veluwekust (zie pagina 22, red.). Ook proberen we mensen te stimuleren in het voor- en naseizoen te komen.’

Is het niet moeilijk om mensen hiertoe te bewegen?

‘Dat is het zeker, maar hard nodig. Er zullen de komende jaren alleen maar meer mensen komen. In de ring om de Veluwe worden 80.000 tot 100.000 woningen gebouwd. Waar gaan al die mensen straks naartoe? En dan is er ook nog een autonome groei van het toerisme. De Veluwe blijkt dit jaar de bekendste streek van Nederland te zijn, vóór de Wadden en Zuid-Limburg.’

Wat voor projecten doen jullie zoal om de bezoekersstromen te reguleren?

‘Wij werken met belevingsgebieden als de Stille Veluwe en de Industriële Veluwe. Eerbeek heeft een rijke cultuurhistorie in papierproductie. Mensen zullen er niet zo snel aan denken dit gebied te bezoeken, omdat ze het niet kennen. We brengen dit soort gebieden meer onder de aandacht. Met het budget van de

Regio Deal gaan we aan de randen van de Veluwe ontvangstlocaties inrichten, waar bezoekers makkelijk met het openbaar vervoer of de auto kunnen komen. Van daaruit gaan mensen op een duurzame manier het gebied in, bijvoorbeeld met elektrische deelfietsen.

Toerismebureau Visit Veluwe heeft een belangrijke rol om de verborgen parels in de belevingsgebieden, de ontvangstlocaties en de Veluwse streekproducten voor het voetlicht te brengen en kan mensen interesseren om in het voor- of naseizoen te komen. Het Routebureau Veluwe staat aan de lat voor een fiets-, ruiters- en mountainbikeroutenetwerk dat de natuur ontlast. In het kader van de recreatiezoning worden wandelpaden verlegd of (tijdelijk) afgesloten.

Schuilt in betere ontvangstlocaties en fiets- en mountainbikeroutes niet het gevaar dat de Veluwe voor recreanten en toeristen nog aantrekkelijker wordt?

‘Dat denk ik niet. De mensen komen sowieso. Tijdens het Veluwecongres afgelopen maart antwoordde ik op een vraag over of het nou druk of te druk is: “Ja, het is druk en dat moeten we in goede banen leiden, anders wordt het té druk.” Een campagne als Stay Away van Amsterdam gaat niet werken; het wordt juist een uitnodiging. Dan kun je beter zeggen: “Jullie zijn welkom, maar dan wel hier en niet daar.” En probeer ook te spreiden in tijd. Kijk nou hier, op deze maandagochtend kom je bijna niemand tegen. En met wat geluk horen we de nachtegaal. Vorig jaar heb ik voor het eerst sinds jaren weer de wiewaal gehoord.’

Even later houden we stil en luisteren aandachtig naar een vreemd krakend geluid met een piep ertussen! Wat is dit nou? Geen van beiden zijn we hardcore vogelaar. Haar partner wel. Ze stuurt een geluidsfragment: de contactroep van de nachtegaal.

Hoeveel impact kan Veluwe op 1 hebben nu de provincie voor 26 niet mis te verstane rijksopgaven staat die allemaal beslag leggen op de ruimte en allemaal belangrijk zijn?

‘Vanuit het perspectief van water en bodem is de Veluwe een samenhangend natuurlijk gebied. Het lijkt logisch het gebied ook bestuurlijk als een eenheid te behandelen, maar vorig jaar zomer is besloten de beslissingen en het beleid voor alle opgaven te tackelen in de vijf WGR-deelgebieden (clusters van gemeenten volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen). Waar moeten wij als Veluwebrede organisatie dan aan tafel zitten? Intussen zijn we met de provincie overeengekomen dat de VeluweAlliantie kan meedenken over de regio-arrangementen, als opgavetafel. Grote opgaven die voor ons belangrijk zijn, zijn bijvoorbeeld de transitie van de landbouw en de nieuwe mensen die in de Veluwering komen wonen en gaan recreëren. Wij denken mee vanuit bestemmingsmanagement: hoe kunnen wij als VeluweAlliantie het agrarische gebied aantrekkelijk inrichten of de boeren een rol geven met gastheerschap en recreatie.’

Hé, verbeeld ik me het nou of hoor ik een wiewaal?

‘[Opgetogen] Ja, wiewaal.’

Haar dag – en die van mij – kan niet meer stuk. Op een bank met uitzicht over de uiterwaarden van de Nederrijn en de Betuwe halen we de thermosfles met vlierbessenlimonade tevoorschijn.

foto Hans van den Bos.

Hans van den Bos blogt

Nieuwe liefde

Zomer en winter zijn saai, toch ben ik blij dat we ze hebben. Want zonder zouden ook lente en herfst ontbreken. En die zou ik voor geen goud willen missen. Er verandert dan zoveel in de natuur dat ik wel permanent buiten wil zijn om niets van het spektakel te missen. Elk jaar weer opnieuw. Het scenario van deze multimedievoorstelling is mij inmiddels bekend, al varieert de uitvoering in de details. Natuurlijk is het schier onmogelijk om de complete show te volgen. Vandaar dat ik – zoals veel natuurvorsers – een ongeschreven lijstje in mijn hoofd heb van biologische mijlpalen waar ik bijzonder op gespist ben. Laat ik mijn favorieten noemen.

Het voorjaar begint voor mij met de luchtacrobatiek van de raaf en de blauwe reigers die rauw krijsend hun boomnesten herstellen. Vervolgens kijk ik uit naar bloeiend goudveil langs bronnen op de Veluwezoom en teruggekeerde grutto's langs de rivier. Zingende boomleeuweriken bezorgen me kippenvel – ze komen gelukkig nog steeds! Om de nachtegaal te horen moet ik doorgaans verder van huis, maar ik heb het er graag voor over. Ook voor de eerste boerenzwaluwen – de mannen nog met superlange staart – moet ik tegenwoordig mijn best doen. Op mijn lijstje staan ook nachtzwaluw, zwarte stern, koekoek en roerdomp. En laat ik de terugkomst van de gierzwaluw naar onze wijk niet vergeten. Met de gevlekte kalfjes van het edelhert en het getjilp van de veldkrekkel is voor mij de zomer definitief begonnen.

Door de jaren heen verandert dit lijstje weinig. Helaas valt soms een soort af, al komt er vaker iets bij. De jongste aanwinst trof ik twee jaar geleden pardoos aan op een net uitgetrokken, nog warme, wandelsok. Nooit eerder had ik dit juweeltje in de natuur gespot: de lentevuurspin. Het was liefde op het eerste gezicht. Mannenliefde, moet ik bekennen (de wijfjes zijn niet zo verleidelijk uitgedost). Sindsdien ben ik op warmere voorjaarsdagen in de ban van deze kleurige macho van 10 millimeter groot.

Onlangs ging ik weer op zoek naar mijn vriend – succes is niet verzekerd. Want hij is zeldzaam en stelt hoge eisen aan zijn biotoop: het liefst een open, door de zon opgewarmd heideterrein. Na een kwartiertje speuren zag ik hem lopen. Ik besloot hem met mijn verrekijker nauwgezet te volgen. Het was een enerverende reis, van sprintjes trekken, over takken en stenen klauteren, dwars door heidepollen gaan, van buntgrassprietten glijden en vallen en een sprint over een kale vlakte. Opnieuw bergen beklimmen en dan opeens een diep ravijn. Na de tuimelpartij gunde hij zich een kwart seconde pauze. Dan weer verder rennen. Uiteindelijk heb ik de krachtpatser ruim twintig minuten gevolgd op zijn survivaltocht over de hei. Ongelofelijk wat een energie en doelgerichtheid. En dat allemaal om een wijfje te vinden.

Hans van den Bos blogt over zijn persoonlijke belevenissen in en over de natuur en waar mogelijk met wat humor en een twist. Want in de natuur mag best wat meer worden gelachen.

Zie ook: bosbeeld.nl/blog